

220

Besluit van 9 april 1992, houdende wijziging van het Algemeen Rijksambtenarenreglement en een aantal andere regelingen in verband met de rechtspositionele erkenning van andere relativ vormen dan het huwelijk

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 13 mei 1991, nr. AB91/10/U2, directoraat-generaal Management en Personeelsbeleid, directie Arbeidsvoorwaarden, afdeling Algemene Arbeidsvoorwaarden en Juridische Zaken;

Gelet op de artikelen 125, eerste lid, en 134, eerste lid, van de Ambtenarenwet 1929 (Stb. 530);

De Raad van State gehoord (advies van 6 november 1991, nr. W04.91.0251);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Binnenlandse Zaken van 27 maart 1992, nr. AB91/810, directoraat-generaal Management en Personeelsbeleid, directie Arbeidsvoorwaarden, afdeling Arbeidsverhoudingen en Juridische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Algemeen Rijksambtenarenreglement (Stb. 1931, 248)¹ wordt gewijzigd als volgt:

A. Aan artikel 4 wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Voor de toepassing van dit besluit wordt onder echtgenote of echtgenoot mede begrepen de levenspartner met wie de niet-gehuwde ambtenaar samenwoont en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voert op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding. Onder weduwe of weduwnaar wordt mede begrepen de nabestaande levenspartner. Tot gezinslid wordt in voorkomend geval mede gerekend de levenspartner. Tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt. Onze Minister kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt dat een samenlevingscontract als bedoeld in de eerste volzin is gesloten.

B. Artikel 33d wordt vervangen door:

Artikel 33d

1. Tenzij de belangen van de dienst zich daartegen verzetten, wordt aan de ambtenaar buitengewoon verlof met behoud van volle bezoldiging verleend:

- a. bij zijn ondertrouw; één dag;
- b. bij zijn huwelijk: vier dagen;
- c. tot het bijwonen van een huwelijk van bloed- of aanverwanten in de eerste en tweede graad: één dag indien dit huwelijk wordt gesloten in zijn woon- of standplaats en ten hoogste twee dagen, indien dit huwelijk wordt gesloten buiten zijn woon- of standplaats;
- d. bij ernstige ziekte van zijn echtgenote, ouders, stiefouders, pleegouders, schoonouders, kinderen, stiefkinderen, pleegkinderen of aanbehuwdkinderen;
- e. bij overlijden van:
 - 1°. onder d bedoelde personen: vier dagen;
 - 2°. bloed- of aanverwanten in de tweede graad: twee dagen;
 - 3°. bloed- of aanverwanten in de derde of vierde graad: ten hoogste één dag;indien de ambtenaar is belast met de regeling van de lijkbezorging of van de nalatenschap dan wel van beide: ten hoogste vier dagen;
- f. bij bevalling van zijn echtgenote: ten hoogste twee dagen;
- g. bij zijn 25-, 40-, en 50-jarig ambts- of huwelijksjubileum en bij 25-, 40-, 50- en 60-jarig huwelijksjubileum van ouders, stiefouders, pleegouders, schoonouders of grootouders: één dag;
- h. bij doop, bij kerkelijke bevestiging en bij Eerste Heilige Communie van de ambtenaar en van zijn echtgenote, kinderen, stiefkinderen, pleegkinderen of aanbehuwdkinderen: voor die dag.

2. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder huwelijk mede begrepen het sluiten van een samenlevingscontract als bedoeld in artikel 4, vierde lid.

3. Buitengewoon verlof dat aan de ambtenaar op grond van het eerste lid wordt verleend in verband met aanverwantschap die door zijn huwelijk is ontstaan met bloedverwanten van zijn echtgenote wordt op gelijke wijze verleend aan de ambtenaar die ongehuwd samenwoont als bedoeld in artikel 4, vierde lid, met betrekking tot dezelfde bloedverwanten van zijn levenspartner.

C. Artikel 61 wordt gewijzigd als volgt:

1. Aan het eerste lid wordt vóór het leesteken punt toegevoegd: dan wel het drijven van nering of handel.
2. Het tweede lid vervalt en het derde lid wordt vernummerd tot tweede lid.

D. Artikel 86, tweede lid, tweede volzin, wordt vervangen door:

De klager, zijn echtgenote en hun bloedverwanten, tot de tweede graad ingesloten, kunnen zich van het geven van inlichtingen onthouden.

E. In artikel 96, zesde lid, vervallen de woorden «en/of die van zijn gezin».

F. Artikel 102 wordt gewijzigd als volgt:

In het tweede lid wordt in de laatste volzin de zinsnede «indien de overledene kostwinner was van ouders, meerderjarige kinderen, broeders of zusters, ten behoeve van deze betrekkingen» vervangen door: aan degenen die geheel of grotendeels afhankelijk waren van de bezoldiging van de ambtenaar.

ARTIKEL II

Het Ambtenarenreglement Staten-Generaal (Stb. 1979, 123)¹ wordt gewijzigd als volgt:

A. Aan artikel 1 wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Voor de toepassing van dit besluit wordt onder echtgenote of echtgenoot mede begrepen de levenspartner met wie de niet-gehuwde ambtenaar samenwoont en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voert op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding. Onder weduwe of weduwnaar wordt mede begrepen de nabestaande levenspartner. Tot gezinslid wordt in voorkomend geval mede gerekend de levenspartner. Tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt. Het tot aanstelling bevoegd gezag kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt dat een samenlevingscontract als bedoeld in de eerste volzin is gesloten.

B. Artikel 60 wordt vervangen door:

Artikel 60

1. Tenzij de belangen van de dienst zich daartegen verzetten, wordt aan de ambtenaar buitengewoon verlof met behoud van volle bezoldiging verleend:

- a. bij zijn ondertrouw: één dag;
- b. bij zijn huwelijk: vier dagen;
- c. tot het bijwonen van een huwelijk van bloed- of aanverwanten in de eerste en tweede graad: één dag indien dit huwelijk wordt gesloten in zijn woon- of standplaats en ten hoogste twee dagen, indien dit huwelijk wordt gesloten buiten zijn woon- of standplaats;
- d. bij ernstige ziekte van zijn echtgenote, ouders, stiefouders, pleegouders, schoonouders, kinderen, stiefkinderen, pleegkinderen of aanbehuwdkinderen;
- e. bij overlijden van:
 - 1°. onder d bedoelde personen: vier dagen;
 - 2°. bloed- of aanverwanten in de tweede graad: twee dagen;
 - 3°. bloed- of aanverwanten in de derde of vierde graad: ten hoogste één dag;indien de ambtenaar is belast met de regeling van de lijkbezorging of van de nalatenschap dan wel van beide: ten hoogste vier dagen;
- f. bij bevalling van zijn echtgenote: ten hoogste twee dagen;
- g. bij zijn 25-, 40-, en 50-jarig ambts- of huwelijksjubileum en bij 25-, 40-, 50- en 60-jarig huwelijksjubileum van ouders, stiefouders, pleegouders, schoonouders of grootouders: één dag.
- h. bij doop, bij kerkelijke bevestiging en bij Eerste Heilige Communie van de ambtenaar en van zijn echtgenote, kinderen, stiefkinderen, pleegkinderen of aanbehuwdkinderen: voor die dag.

2. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder huwelijk mede begrepen het sluiten van een samenlevingscontract als bedoeld in artikel 1, vierde lid.

3. Buitengewoon verlof dat aan de ambtenaar op grond van het eerste lid wordt verleend in verband met aanverwantschap die door zijn huwelijk is ontstaan met bloedverwanten van zijn echtgenote wordt op gelijke wijze verleend aan de ambtenaar die ongehuwd samenwoont als bedoeld in artikel 1, vierde lid, met betrekking tot dezelfde bloedverwanten van zijn levenspartner.

C. Artikel 96 wordt gewijzigd als volgt:

1. Aan het eerste lid wordt vóór het leesteken punt toegevoegd: dan wel het drijven van nering of handel.

2. Het tweede lid vervalt en het derde lid wordt vernummerd tot tweede lid.

D. Artikel 134 wordt gewijzigd als volgt:

In het tweede lid wordt in de laatste volzin de zinsnede «indien de overledene kostwinner was van ouders, meerderjarige kinderen, broeders of zusters, ten behoeve van deze betrekkingen» vervangen door: aan degenen die geheel of grotendeels afhankelijk waren van de bezoldiging van de ambtenaar.

ARTIKEL III

Het Arbeidsovereenkomstenbesluit (Stb. 1931, 354)¹ wordt gewijzigd als volgt:

A. Aan artikel 1 wordt een nieuwe alinea toegevoegd, luidend:

Voor de toepassing van dit besluit wordt onder echtgenote of echtgenoot mede begrepen de levenspartner met wie de niet-gehuwde werknemer samenwoont en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voert op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding. Onder weduwe of weduwnaar wordt mede begrepen de nabestaande levenspartner. Tot gezinslid wordt in voorkomend geval mede gerekend de levenspartner. Tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt. Onze Minister kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt dat een samenlevingscontract als bedoeld in de tweede volzin is gesloten.

B. Artikel 30f wordt vervangen door:

Artikel 30f

1. Tenzij de belangen van de dienst zich daartegen verzetten, wordt aan de werknemer buitengewoon verlof met behoud van het volle loon verleend:

a. bij zijn ondertrouw: één dag;

b. bij zijn huwelijk: vier dagen;

c. tot het bijwonen van een huwelijk van bloed- of aanverwanten in de eerste en tweede graad: één dag indien dit huwelijk wordt gesloten in zijn woon- of standplaats en ten hoogste twee dagen, indien dit huwelijk wordt gesloten buiten zijn woon- of standplaats;

d. bij ernstige ziekte van zijn echtgenote, ouders, stiefouders, pleegouders, schoonouders, kinderen, stiefkinderen, pleegkinderen of aanbehuwdkinderen;

e. bij overlijden van:

1°. onder d bedoelde personen: vier dagen;

2°. bloed- of aanverwanten in de tweede graad: twee dagen;

3°. bloed- of aanverwanten in de derde of vierde graad: ten hoogste één dag;

indien de ambtenaar is belast met de regeling van de lijkbezorging of van de nalatenschap dan wel van beide: ten hoogste vier dagen;

f. bij bevalling van zijn echtgenote: ten hoogste twee dagen;

g. bij zijn 25-, 40-, en 50-jarig ambts- of huwelijksjubileum en bij 25-

40-, 50- en 60-jarig huwelijksjubileum van ouders, stiefouders, pleegouders, schoonouders of grootouders: één dag.

h. bij doop, bij kerkelijke bevestiging en bij Eerste Heilige Communie van de werknemer en van zijn echtgenote, kinderen, stiefkinderen, pleegkinderen of aanbehuwdkinderen: voor die dag.

2. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder huwelijk mede begrepen het sluiten van een samenlevingscontract als bedoeld in artikel 1.

3. Buitengewoon verlof dat aan de werknemer op grond van het eerste lid wordt verleend in verband met aanverwantschap die door zijn huwelijk is ontstaan met bloedverwanten van zijn echtgenote wordt op gelijke wijze verleend aan de werknemer die ongehuwd samenwoont als bedoeld in artikel 1 met betrekking tot dezelfde bloedverwanten van zijn levenspartner.

C. Artikel 39 wordt gewijzigd als volgt:

1. Aan het eerste lid wordt vóór het leesteken punt toegevoegd: dan wel het drijven van nering of handel.

2. Het tweede lid komt te vervallen en het derde lid wordt vernummerd tot tweede lid.

D. Artikel 60 wordt gewijzigd als volgt:

In het tweede lid wordt in de laatste volzin de zinsnede «indien de overledene kostwinner was van ouders, meerderjarige kinderen, broeders of zusters, ten behoeve van deze betrekkingen» vervangen door: aan degene die geheel of grotendeels afhankelijk waren van de bezoldiging van de werknemer.

ARTIKEL IV

Het Reisbesluit 1971 (Stb. 602)² wordt gewijzigd als volgt:

In artikel 2 wordt aan onderdeel g toegevoegd: tot het gezin wordt in voorkomend geval mede gerekend te behoren de levenspartner met wie de niet-gehuwde ambtenaar samenwoont en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voert op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake tot die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding; tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt; het bevoegd gezag kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt dat een samenlevingscontract als vorenbedoeld is gesloten;

ARTIKEL V

Het Verplaatsingskostenbesluit 1989 (Stb. 424)³ wordt gewijzigd als volgt:

Artikel 2, eerste lid, onderdeel n, wordt vervangen door:

n. levenspartner: degene met wie de niet-gehuwde ambtenaar samenwoont en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voert op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding; tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt; Onze Minister kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt dat een samenlevingscontract als vorenbedoeld is gesloten;

ARTIKEL VI

De Interimregeling ziektekosten ambtenaren 1982 (Stb. 1987, 526)⁴ wordt gewijzigd als volgt:

A. Aan artikel 1 wordt een nieuw onderdeel 3 toegevoegd, luidend:

3. Voor de toepassing van dit besluit wordt onder de echtgenoot van de belanghebbende mede begrepen degene met wie de niet-gehuwde ambtenaar samenwoont en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voert op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding; tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt; desgevraagd dient door de belanghebbende een schriftelijke verklaring van een notaris te worden overgelegd waaruit blijkt dat een samenlevingscontract als vorenbedoeld is gesloten.

B. In artikel 2, derde lid, tweede volzin, wordt de zinsnede «alleen toegekend aan de vrouwelijke belanghebbende» vervangen door: toegekend aan de belanghebbende met het oudste kind jonger dan 16 jaar, dat deel uitmaakt van het gemeenschappelijk huishouden.

ARTIKEL VII

Het Rijkswachtgeldbesluit 1959 (Stb. 1991, 332)⁵ wordt gewijzigd als volgt:

A. In artikel 19 wordt, onder vernummering van het derde, vierde en vijfde lid tot vierde, vijfde respectievelijk zesde lid, een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

3. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder weduwe of weduwnaar mede begrepen de nabestaande levenspartner met wie de niet-gehuwde belanghebbende samenwoonde en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voerde op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding. Tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt. Onze Minister kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt van het bestaan van dat samenlevingscontract.

B. In artikel 19, vierde lid, laatste volzin, wordt de zinsnede «indien de overledene kostwinner was van ouders, meerderjarige kinderen, broeders of zusters, ten behoeve van deze betrekkingen» vervangen door: aan degenen die geheel of grotendeels afhankelijk waren van de inkomsten van de overledene.

ARTIKEL VIII

De Uitkeringsregeling 1966 (Stb. 1991, 333)⁵ wordt gewijzigd als volgt:

A. In artikel 24 wordt, onder vernummering van het tweede, derde en vierde lid tot derde, vierde respectievelijk vijfde lid, een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende:

2. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder weduwe of weduwnaar mede begrepen de nabestaande levenspartner met wie de niet-gehuwde belanghebbende samenwoonde en – met het oogmerk

duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voerde op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding. Tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt. Onze Minister kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt van het bestaan van dat samenlevingscontract.

B. In artikel 24, derde lid, laatste volzin, wordt de zinsnede «indien de overledene kostwinner was van ouders, meerderjarige kinderen, broeders of zusters, ten behoeve van deze betrekkingen» vervangen door: aan degenen die geheel of grotendeels afhankelijk waren van de inkomsten van de overledene.

ARTIKEL IX

De Regeling uitkering wegens functioneel leeftijdsontslag (Stb. 1986, 491)⁵ wordt gewijzigd als volgt:

A. In artikel 14 wordt, onder vernummering van het derde, vierde en vijfde lid tot vierde, vijfde respectievelijk zesde lid, een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

3. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder weduwe of weduwnaar mede begrepen de nabestaande levenspartner met wie de niet-gehuwde belanghebbende samenwoonde en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voerde op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding. Tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt. Onze Minister kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt van het bestaan van dat samenlevingscontract.

B. In artikel 14, vierde lid, laatste volzin, wordt de zinsnede «indien de overledene kostwinner was van ouders, meerderjarige kinderen, broeders of zusters, ten behoeve van deze betrekkingen» vervangen door: aan degenen die geheel of grotendeels afhankelijk waren van de inkomsten van de overledene.

ARTIKEL X

Het Besluit aanvulling arbeidsongeschiktheidsuitkering (Stb. 1974, 480)⁶ wordt gewijzigd als volgt:

A. Artikel 8, onderdeel a, wordt vervangen door:

a. ter grootte van tweemaal de maandelijks uitkering aan de weduwe of weduwnaar van belanghebbende van wie hij niet duurzaam gescheiden leefde, indien de overledene een invaliditeitspensioen had; onder weduwe of weduwnaar wordt mede begrepen de nabestaande levenspartner met wie de niet-gehuwde belanghebbende samenwoonde en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voerde op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding; tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt; Onze Minister kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt van het bestaan van dat samenlevingscontract; bij ontstentenis van een weduwe of weduwnaar van wie de overledene niet duurzaam gescheiden leefde, geschiedt de uitkering

ten behoeve van de minderjarige wettige of natuurlijke kinderen van de overledene, of minderjarige kinderen waarover de overledene ten tijde van het overlijden de pleegouderlijke zorg droeg; onder pleegouderlijke zorg wordt verstaan de zorg voor het onderhoud en de opvoeding van het kind, als ware het een eigen kind, onafhankelijk van enige verplichting daartoe of van het genieten van een vergoeding daarvoor; ontbreken ook zodanige kinderen, dan geschiedt de hierbedoelde uitkering aan degenen die geheel of grotendeels afhankelijk waren van de inkomsten van de overledene;

ARTIKEL XI

Het Besluit van 23 november 1972 (Stb. 1986, 492)⁷ wordt gewijzigd als volgt:

A. In artikel 18 wordt, onder vernummering van het derde, vierde en vijfde lid tot vierde, vijfde respectievelijk zesde lid, een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

3. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder weduwe of weduwnaar mede begrepen de nabestaande levenspartner met wie de niet-gehuwde belanghebbende samenwoonde en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voerde op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding. Tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt. Onze Minister kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt van het bestaan van dat samenlevingscontract.

B. In artikel 18, vierde lid, laatste volzin, wordt de zinsnede «indien de overledene kostwinner was van ouders, meerderjarige kinderen, broeders of zusters, ten behoeve van deze betrekkingen» vervangen door: aan degenen die geheel of grotendeels afhankelijk waren van de inkomsten van de overledene.

ARTIKEL XII

Het Besluit van 23 november 1972 (Stb. 1986, 493)⁸ wordt gewijzigd als volgt:

A. In artikel 23 wordt, onder vernummering van het tweede, derde en vierde lid tot derde, vierde respectievelijk vijfde lid, een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende:

2. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder weduwe of weduwnaar mede begrepen de nabestaande levenspartner met wie de niet-gehuwde belanghebbende samenwoonde en – met het oogmerk duurzaam samen te leven – een gemeenschappelijke huishouding voerde op basis van notarieel verleden samenlevingscontract bevattende de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van die samenwoning en gemeenschappelijke huishouding. Tegelijkertijd kan slechts één persoon als levenspartner worden aangemerkt. Onze Minister kan verlangen dat een schriftelijke verklaring van een notaris wordt overgelegd waaruit blijkt van het bestaan van dat samenlevingscontract.

B. In artikel 23, derde lid, laatste volzin, wordt de zinsnede «indien de overledene kostwinner was van ouders, meerderjarige kinderen, broeders of zusters, ten behoeve van deze betrekkingen» vervangen door: aan degenen die geheel of grotendeels afhankelijk waren van de inkomsten van de overledene.

ARTIKEL XIII

De ongehuwde ambtenaar of werknemer in de zin van het Arbeids-overeenkomstenbesluit die vóór 1 november 1990 reeds aanspraken kon geldend maken op basis van de circulaire van de Minister van Binnenlandse Zaken van 10 december 1986, nr. AB86/U1852 (Stcrt. 1987, 2), betreffende de rechtspositionele erkenning van andere relatievormen dan het huwelijk, behoudt deze aanspraken tot en met 31 oktober 1992, zonder dat behoeft te worden aangetoond dat de wederzijdse rechten en verplichtingen ter zake van de samenwoning en de gemeenschappelijke huishouding met zijn levenspartner zijn vastgelegd in een notarieel verleden samenlevingscontract.

ARTIKEL XIV

Voor overheidspersoneel wiens rechtspositie niet wordt beheerst door het Algemeen Rijksambtenarenreglement, het Ambtenarenreglement Staten-Generaal, het Arbeidsovereenkomstenbesluit of het Reglement Dienst Buitenlandse Zaken (Stb. 1986, 611) blijven de voorschriften, bedoeld in de artikelen IV, VI en VIII van kracht zoals deze luiden direct voorafgaande aan de inwerkingtreding van dit besluit.

ARTIKEL XV

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 9 april 1992

Beatrix

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales

Uitgegeven de *veertiende* mei 1992

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

¹ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 4 maart 1992, Stb. 111

² Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 8 augustus 1985, Stb. 449

³ Gewijzigd bij koninklijk besluit van 3 april 1992, Stb. 166

⁴ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 8 december 1989, Stb. 550

⁵ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 21 februari 1992, Stb. 101

⁶ Laatstelijk gewijzigd bij koninklijk besluit van 11 december 1985, Stb. 729

⁷ Stb. 1991, 334

⁸ Stb. 1991, 335

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 9 juni 1992, nr. 108

Algemeen

In de rechtspositie voor het overheidspersoneel worden aan de gehuwde ambtenaar (en de arbeidscontractant voor zover een regeling ook op hem van toepassing is) in verband met zijn huwelijkse staat diverse aanspraken verleend die de ongehuwde ambtenaar niet toekomen. Naast het solitair leven en het huwelijk hebben andere leefvormen zich in toenemende mate voorgedaan. Langzamerhand is het inzicht gegroeid dat het onder omstandigheden ongerechtvaardigd kan zijn deze samenlevingsvormen anders te behandelen dan de huwelijkse samenlevingsvorm. In het begin van de tachtiger jaren is door de zogenoemde Werkgroep ambtelijk beraad alternatieve samenlevingsvormen (WABAS), waarin de diverse overheden waren vertegenwoordigd, geïnventariseerd in welke algemene maatregelen van bestuur in rechtspositioneel opzicht verschil is gemaakt tussen de gehuwde en de ongehuwde ambtenaar.

Ten gevolge op de WABAS-rapportage is voor de rijksoverheid een begin gemaakt met de gelijkstelling van ongehuwd samenwonenden met gehuwden. De gefaseerde invoering nam een aanvang met de circulaire van de Minister van Binnenlandse Zaken van 10 december 1986, nr. AB86/U1852 (Stct. 1987, 2).

Sinds diezelfde tijd is, mede naar aanleiding van beroepen op anti-discriminatiebepalingen in internationale regelgeving (met name artikel 26 van het Verdrag tot bescherming van burgerlijke en politieke rechten (Trbl. 1969, 99)), door de Centrale Raad van Beroep een aantal uitspraken gedaan waarin ook voor andere regelingen, dan die, genoemd in voornoemde circulaire, aan ambtenaren die met hun levenspartner ongehuwd samenwonen en een gezamenlijke huishouding voeren op basis van een notarieel verleden samenlevingscontract dezelfde rechten werden toegekend als aan de gehuwde ambtenaar.

Deze ontwikkeling in de jurisprudentie is weergegeven in de circulaire van de Minister van Binnenlandse Zaken van 28 december 1988, nr. AB87/89/U13 (Stct. 1989, 7). Een en ander leidde er toe dat ten aanzien van een aantal rechtspositieregelingen gelijkstelling van gehuwden met ongehuwd samenwonenden kon worden bereikt door indiening bij het bevoegd gezag van een door beide levenspartners ondertekende Verklaring omtrent het bestaan van een relatie en dat ten aanzien van andere rechtspositieregelingen aangetoond moest kunnen worden dat de levenspartners de wederzijdse rechten en plichten ter zake van de samenwoning en de gezamenlijke huishouding hebben vastgelegd in een notarieel verleden samenlevingscontract.

Het kabinet heeft in overeenstemming met de centrales van overheidspersoneel voor de sector burgerlijk rijkspersoneel besloten dat voor de rechtspositionele gelijkstelling van gehuwden met ongehuwd samenwonenden niet meer verschillende criteria, afhankelijk van de regeling, moeten worden gehanteerd, maar dat de aanwezigheid van een notarieel samenlevingscontract het criterium wordt (zie de circulaire van de Minister van Binnenlandse Zaken van 28 september 1990, nr. AB89/140/U40; Stct. 1990, 205).

Het onderhavige besluit strekt ertoe de gelijkstelling van ongehuwd samenwonenden met gehuwden, zoals die tot op heden vorm heeft gekregen, te formaliseren. Als gezegd gaat het om aanspraken die op het niveau van algemene maatregel van bestuur aan de gehuwde ambtenaar c.q. zijn echtgeno(o)t(e) zijn gegeven. Gelijke behandeling met betrekking tot rechtspositionele aanspraken als hier bedoeld die bij wet zijn verleend – men denke bij voorbeeld aan pensioenrechten op basis

van de Algemene burgerlijke pensioenwet (Stb. 1986, 540) –, is in casu niet aan de orde.

De reikwijdte van het besluit strekt zich uit tot personeel werkzaam in burgerlijke rijksdienst met uitzondering van de sectoren waarop een ander rechtspositiereglement van toepassing is dan het Algemeen Rijksambtenarenreglement (ARAR; Stb. 1931, 248), het Ambtenarenreglement Staten-Generaal (ARSG; Stb. 1979, 123) of het Arbeidsovereenkomstenbesluit (AOB; Stb. 1931, 354) en waarmee afzonderlijk arbeidsvoorwaardenoverleg wordt gevoerd. Dit besluit geldt eveneens voor personeel, vallend onder het Reglement Dienst Buitenlandse Zaken (Stb. 1986, 611), voor zover althans de diverse in dit besluit gewijzigde regelingen op dit personeel van toepassing zijn; wijziging van voornoemd reglement zal door de Minister van Buitenlandse Zaken worden geëntameerd.

Voor politie, militairen, rechterlijke macht, onderwijspersoneel, enz., zal afzonderlijk besluitvorming moeten plaatsvinden. Voor de volledigheid wordt vermeld dat het bij de formalisering van gelijkberechtiging in die sectoren ook kan gaan om nog andere dan de in dit besluit voorkomende regelingen. Men denke in dit verband ook aan de Premiespaarregeling Rijksambtenaren 1968 (Stb. 263) die met ingang van 1 februari 1992 (zie Stb. 1992, 46) niet meer van toepassing is voor overheidspersoneel dat op basis van het ARAR, het ARSG, het AOB of het RDBZ in burgerlijke rijksdienst werkzaam is en die derhalve in dit besluit niet wordt aangepast aan de jurisprudentie omtrent gelijke behandeling van ongehuwd samenwonenden met gehuwden. Deze aanpassing dient alsnog te worden geëntameerd door de sectoren waarop de premiespaarregeling van toepassing is.

Leden van het openbaar ministerie, gerechtsauditeurs en rechterlijke ambtenaren in opleiding, op wie de in dit besluit gewijzigde regelingen van toepassing zijn, worden op grond van een afspraak gerekend tot het Sectoroverleg Rechterlijke Macht. Ten aanzien van hen is in de vergadering van de commissie van overleg voor de rechterlijke macht op 29 januari 1991 ingestemd met de onderhavige formalisering van gelijkstelling van ongehuwd samenwonenden met gehuwden en behoeft derhalve de werking van dit besluit niet te worden uitgesloten.

Ten aanzien van burgemeesters is in de vergadering van het georganiseerd overleg burgemeester op 21 februari 1991 eveneens ingestemd met bedoelde formalisering in de regelingen die mede op hen van toepassing zijn en behoeft de werking van dit besluit derhalve evenmin te worden uitgesloten. In het (vernieuwde) Rechtspositie en bezoldigingsbesluit burgemeesters (besluit van 19 december 1991; Stb. 1991, 744) is de gelijkberechtiging meegenomen.

Voor personeel werkzaam bij het wetenschappelijk onderwijs en academische ziekenhuizen, waarop in dit besluit gewijzigde regelingen van (overeenkomstige) toepassing zijn, geldt dit besluit niet, gelet op het besluit van 4 oktober 1989 (Stb. 414) dat de doorwerking van wijzigingen als in dit besluit vervat en die voortkomen uit afspraken in het Sectoroverleg rijkspersoneel, uitsluit. De decentrale besluitvorming kan derhalve een complicatie opleveren nu enkele regelingen ook van toepassing zijn op andere sectoren. Artikel XIV van dit besluit voorziet erin dat zijn toepasselijkheid voor andere sectoren wordt uitgesloten.

Van belang is nog te vermelden dat het ongehuwd samenwonen zoals dat in dit besluit aan de orde is, niet beperkt is tot de heteroseksuele relatie, maar dat daaronder ook worden begrepen duurzame tweerelaties van broer en zuster, moeder en zoon, e.d., of de relatie van twee personen van gelijk geslacht.

Ten slotte verdient op deze plaats nog het volgende uitvoeringsaspect de aandacht. Ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de ambtenaar is het niet gewenst te eisen dat een notarieel verleden samen-

levingscontract aan het bevoegd gezag wordt overgelegd en (in copie) wordt opgenomen in een personeelsdossier.

In de diverse regelingen is dan ook vastgelegd dat kan worden volstaan met het overleggen van een schriftelijke verklaring van een notaris dat een contract als bedoeld is gesloten.

Deregulering en verdere afstemming

Het onderhavige besluit is getoetst aan de hand van de beknopte vragenlijst die is opgenomen in de Aanwijzingen inzake de toetsing van ontwerpen van wet en van algemene maatregel van bestuur, zoals vastgesteld door de minister-president op 16 januari 1985. Daaruit is gebleken dat tegen het besluit uit dereguleringsoogpunt geen bezwaar bestaat.

Het besluit is voorts ter kennis gebracht van de Commissie voor de toetsing van wetgevingsprojecten. Aan deze commissie heeft het kabinet advies gevraagd over het onderwerp van gelijkstelling en andere relatievormen met het huwelijk en de daarbij in wet- en regelgeving te hanteren formuleringen. De Voorzitter van deze commissie heeft destijds medegedeeld dat hem niet van bezwaren is gebleken tegen de tot standkoming van het besluit; niet uitgesloten kan worden dat er in een later stadium ten gevolge op het uitgebrachte advies aanleiding kan zijn beleid of regelgeving op het terrein van de gelijkberechtigting te wijzigen.

Artikelsgewijze toelichting

In het onderhavige besluit gaat het voornamelijk om telkens dezelfde wijzigingen die in (het merendeel van) de diverse, met Romeinse cijfers aangeduide, regelingen worden doorgevoerd. Allereerst wordt onder het begrip echtgenote of echtgenoot gebracht de levenspartner met wie de ongehuwde ambtenaar duurzaam samenwoont en wordt het begrip levenspartner nader bepaald. Voorts wordt aangegeven dat onder «weduwe» of «wedenaar» mede begrepen is de nabestaande levenspartner en dat de levenspartner tot de gezinsleden wordt gerekend. In voorkomende gevallen wordt expliciet gemaakt dat onder het begrip gezin – dat méér dan het begrip gezinsleden wordt geïdentificeerd met de huwelijkse staat – ook de levenspartner wordt begrepen.

In dit besluit zijn tevens enkele aanbevelingen uit de WABAS-rapportage overgenomen die niet of slechts zijdelings verband houden met de rechtspositionele gelijkstelling. Eén van die aanbevelingen betreft, in de artikelen aangaande de overlijdensuitkering, de aanduiding van de categorie, aan wie deze uitkering wordt gedaan bij ontstentenis van een echtgenote of levenspartner en minderjarige kinderen; deze aanduiding is veralgemeeniseerd tot degenen die geheel of grotendeels afhankelijk waren van de bezoldiging van de ambtenaar, in welk criterium meer dan in de familieband het belang van de uitkering zichtbaar wordt.

Artikelen I-B, II-B, III-B

In deze artikelen die aanspraken verlenen op buitengewoon verlof in verband met familie-omstandigheden wordt ingevolge het tweede lid de huwelijkssluiting op één lijn gesteld met het notarieel verlijden van een samenlevingscontract. Dit betekent dat zowel voor het aangaan van een samenlevingscontract door de ambtenaar als door een verwant van de ambtenaar aan hem buitengewoon verlof met behoud van bezoldiging kan worden verleend. Voor zover het sluiten van een samenlevingscontract door een verwant volledig in de privésfeer – en dus zonder enige festiviteit – plaatsvindt, hetgeen denkkelijk niet zelden het geval zal zijn, komt verlofverlening niet aan de orde; dit vloeit voort uit de woorden: ... het bijwonen van Waar het nu juist wel primair de bedoeling van

een verwant is om voor zijn omgeving te getuigen van de verbondenheid die hij voelt met een ander, is de vergelijking met de huwelijksluiting als publieke gebeurtenis zeker op zijn plaats en kan verlof worden verleend; men denke met name aan homofiele relaties waarvoor het huwelijk is uitgesloten.

Voorts worden – men zie het derde lid – de aanverwantschappen die voor de gehuwde ambtenaar door het huwelijk zijn ontstaan ook erkend voor de ambtenaar die ongehuwd met zijn levenspartner samenwoont. Vermelding verdient dat voor ondertrouw geen equivalent aanwezig is in het kader van het sluiten van een samenlevingscontract; als zodanig is niet te beschouwen een bezoek aan de notaris ter voorbereiding van een notarieel te verlijden samenlevingscontract. Een dergelijk bezoek is veeleer vergelijkbaar met (de voorbereiding tot) het aangaan van huwelijksvoorwaarden, waarvoor geen expliciete aanspraak op buitengewoon verlof in de ambtelijke rechtspositieregelingen is gegeven.

Opgemerkt kan worden dat de vier dagen verlof die worden verleend bij het huwelijk van de ambtenaar ook bij het notarieel verlijden van het samenlevingscontract worden toegekend. Het kan daarbij ook gaan om het sluiten van een dergelijk contract tussen een broer en zuster of een ouder en een kind. In dit laatste verband kan de voor de hand liggende associatie van het verlof met een huwelijksreis merkwaardig aandoen. Bedacht dient echter te worden dat in een huwelijksreis niet de enige ratio voor dit verlof behoeft te zijn gelegen; de onderhavige artikelen beogen, in de directe relatie die er bestaat tussen het bevoegde gezag en de ambtenaar, de werkgevers-werknemersrelatie, meer algemeen gesproken verloffaciliteiten te bieden om de ambtenaar in de gelegenheid te stellen voor hem belangrijke, (min of meer) ingrijpende gebeurtenissen te regelen, bij te wonen of daarop te reageren. Naarmate een gebeurtenis de ambtenaar minder raakt en dus ook de relatie werkgever-werknemer minder zal beïnvloeden is er te minder reden voor de werkgever om dergelijke faciliteiten te bieden. Waar het hier gaat om het sluiten van een samenlevingscontract door de ambtenaar zelf lijkt het verlenen van verlof gedurende vier dagen niet ongerechtvaardigd.

De onderhavige artikelen zijn niet alleen aangepast aan de rechtspositionele erkenning van andere relatievormen. Op enkele punten is de reikwijdte van aanspraken enigszins aangepast. Zo is het wenselijk geacht bij enkele onderdelen ook als categorie pleegouders en pleegkinderen op te nemen.

Onderdeel g van de onderhavige artikelen bevat de aanspraken op verlof bij ambts- of huwelijksjubileum waaronder ingevolge het tweede lid mede is begrepen de viering van het jubileum van het bestaan van de relatie met de levenspartner. Ter bepaling van de datum van het jubileum van de relatie zal moeten worden gerekend vanaf de dag van het notarieel verlijden van het samenlevingscontract. Ook in dit onderdeel is sprake van een uitbreiding van de aanspraken, namelijk met het huwelijksjubileum van grootouders. In onderdeel h is nu ook de doop opgenomen als verlofwaardige gebeurtenis, de categorieën zijn aangevuld met aanbehuwd- en pleegkinderen en in de tekst van het onderdeel is nu aangegeven dat verlof wordt verleend voor de dag waarop de betrokken gebeurtenis plaatsvindt.

Artikelen I-C, II-C, III-C

In deze tijd van toegenomen mondigheid en eigen verantwoordelijkheid van ieder individu is het niet meer passend dat de ambtenaar verantwoordelijk kan worden gesteld voor de activiteiten van zijn (volwassen) gezinsleden.

Dit spreekt wel temeer als men bedenkt dat de handelingsonbe-

kwaamheid van de gehuwde vrouw reeds geruime tijd tot het verleden behoort. Om die reden zijn de onderhavige artikelen aangepast.

Artikel I-D

Met de tekstwijziging van artikel 86, tweede lid, tweede volzin, van het ARAR wordt bereikt dat via artikel 4, vierde lid, het verschoningsrecht ook geldt voor de ongehuwde levenspartner.

Artikel I-E

Onderschreven wordt de opmerking in de WABAS-rapportage dat aan de omstandigheden van het gezin ontleende bezwaren tegen overplaatsing tevens tot de persoonlijke omstandigheden van de ambtenaar kunnen worden gerekend; de desbetreffende zinsnede is derhalve overbodig.

Artikel VI

Onder B is een bepaling, waarin voor wat betreft het toerekenen van een aanspraak zonder nadere motivering onderscheid wordt gemaakt tussen het kind van de vrouw en het kind van de man, geneutraliseerd.

Artikelen XI en XII

In deze artikelen zijn twee algemene maatregelen van bestuur aan de orde die regels geven omtrent aanspraken op een wachtgeld respectievelijk een uitkering aan ambtenaren en werknemers die ten gevolge van een wet tot herindeling van gemeenten zijn ontslagen (Koninklijke besluiten van 23 november 1972, Stb. 671 en Stb. 672, houdende vaststelling van een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 23 respectievelijk 24 van de wet van 15 juni 1972, Stb. 449, tot gemeentelijke herindeling van Noordwest-Overijssel (laatstelijk integraal gepubliceerd in Stb. 1986, 492 en 493)).

Het feit dat in een algemene maatregel van bestuur – en niet in een gemeentelijke verordening – een rechtspositionele regeling is getroffen voor (oud-)gemeente-ambtenaren maakt het noodzakelijk de aanspraken van de nabestaande ongehuwde levenspartner op een overlijdensuitkering eveneens bij algemene maatregel van bestuur te regelen, dit in afwijking van het gestelde in het algemeen deel van de nota van toelichting over de reikwijdte van dit besluit.

Artikel XIII

In dit artikel is een overgangsregeling neergelegd met betrekking tot de beslissing van het kabinet – zoals die reeds is weergegeven in de in de inleiding van deze nota van toelichting genoemde circulaire van de Minister van Binnenlandse Zaken van 28 september 1990 – om per 1 november 1990 voor het gehele terrein van rechtspositionele gelijkstelling van ongehuwd samenwonenden met gehuwden de aanwezigheid van een notarieel verleden samenlevingscontract te eisen. Degenen die vóór die datum reeds aanspraken hadden op basis van de door hen ingediende Verklaring omtrent het bestaan van een relatie behouden deze aanspraken gedurende twee jaar en hebben in die periode de gelegenheid een samenlevingscontract aan te gaan.

Artikel XIV

Enkele regelingen zijn eveneens rechtstreeks van toepassing op sectoren van de overheid waarop de wijzigingen zoals die in dit besluit

zijn vervat niet moeten doorwerken. Deze doorwerking is in artikel XIV dan ook expliciet uitgesloten voor die sectoren.

Geen uitsluiting is opgenomen voor:

- artikel V, omdat het Verplaatsingskostenbesluit 1989 (Stb. 424) zelf in artikel 1, derde lid, onder e, f, g en h de andere sectoren uitsluit;
- artikel VII, omdat het Rijkswachtgeldbesluit 1959 (Stb. 1991, 332) ingevolge artikel 2 slechts ziet op ambtenaren in de zin van het ARAR en ambtenaren in de zin van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1984 (BBRA; Stb. 1983, 571); (en het BBRA in artikel 1 andere sectoren uitsluit);
- artikel IX, omdat de Regeling uitkering wegens functioneel leeftijdsontslag (Stb. 1986, 491) zich ingevolge artikel 1, onder c, reeds beperkt tot ARAR-personeel;
- artikel X, omdat, hoewel onder het Besluit aanvulling arbeidsongeschiktheidsuitkering (Stb. 1974, 480) ingevolge artikel 1, onder e, 5° en 6°, tevens gewezen burgemeesters vallen, over wie geen afspraken worden gemaakt in het Sectoroverleg rijks-personeel, de wijziging niettemin ook voor deze sector geldt gelet op de afspraak in het georganiseerd overleg burgemeesters (zie bij de beschrijving van de reikwijdte van dit besluit in het hoofdstuk «Algemeen» van deze nota van toelichting).

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales